

ONCOMFORTABEL

Wie zich aan zijn leven vastklampt, verliest het, maar wie in deze wereld zijn leven loslaat, behoudt het voor het eeuwige leven. (Johannes 12,25)

Bert

Abdelkader Benali is een Nederlandse schrijver van Marokkaanse afkomst. Hij zoekt graag tegenspraak. Daar gebruikt hij zijn kennis Bert voor. 'Wat ons verbindt,' zo zegt Benali, 'is dat we het gesprek niet uit de weg gaan.'

Laatst was Benali erg enthousiast over het besluit dat Amsterdamse boa's een hoofddoek mogen gaan dragen. Hij belde Bert op om dat met hem te bespreken. Bert was niet enthousiast. 'Benali, ik voel me er onveilig bij.' Bert vindt een hoofddoek namelijk islamisme. De moslimdoctrinatie rukt in zijn ogen aan alle kanten op. De publieke ruimte wordt gekaapt.

Bubbel

Wonderlijke gesprekspartners, die Benali met zijn Bert. Maar Benali heeft Bert nodig om niet in zijn eigen bubbel gevangen te blijven. En hij probeert achter de woorden van Bert te luisteren. Hij hoort verdriet over een wereld die voor Bert te snel verandert. Een wereld waarop hij geen vat kan krijgen en die met zijn normen en waarden aan de haal gaat. 'Dit moet ik aanhoren,' schrijft Benali.

Misschien is de houding van Benali wel een bescheiden vorm van wat Jezus bedoelde met 'Wie in deze wereld zijn leven loslaat, behoudt het.'

Grote woorden

Grote woorden van Jezus trouwens. Verschroeiende woorden ook. Maar laten we om te beginnen er niet omheen lopen. Of ze kleiner maken dan ze zijn. Die neiging hebben we misschien weleens. We hebben het liefst dat het evangelie aansluit bij onze maat en behoeften. We zoeken graag emotionele zelfbevestiging. Een manier om troost of inspiratie te krijgen zonder het eigen gedrag te veranderen.

Ik las eens (bij W.H. Auden) de volgende uitspraak: 'Een christen is iemand die weet dat hij het niet is.' Een cryptische manier om te zeggen dat een christen weet dat hij altijd onder de maat blijft van wat Jezus leerde. Het evangelie kent namelijk een ongemakkelijke boodschap. Ons ego moet eraan. Bepaald niet comfortabel. Het evangelie haalt je uit je comfort zone.

Angst

Bij de woorden van Jezus moet ik altijd denken aan die van Martin Luther King, die zei: 'Als je niets hebt waarvoor je bereid bent te sterven, heb je ook niets om voor te leven.' Zo zet ook het evangelie ons leven op scherp: waarvoor zou jij je ego, je leven willen of kunnen geven? Een onmogelijke vraag.

Maar gelukkig is de vragensteller zelf niet de onaangedane man die weleens eventjes zal zeggen en doen wat hij aan anderen vraagt. Jezus zal zelf zijn leven geven, maar niet zonder vrees. 'Nu slaat de angst Mij om het hart,' horen we. Het vooruitzicht dat hij zichzelf zal moeten loslaten, vervult hem met een verlammeende hoogtevrees voor de afgrond waarin Hij kijkt.

Een stem

Het verhaal vertelt hoe op dat moment een stem uit de hemel klinkt. Dat gebeurt gek genoeg niet zo vaak in het evangelie. Maar een keer of twee, drie. En dan nog niet eens zo duidelijk. Sommige omstanders hoorden alleen een donderslag, meer niet. Anderen dachten dat het een engel was die tot Jezus gesproken had. Kennelijk heb je meer nodig dan alleen je oren om de stem van God te horen. Je moet luisteren met je hart.

Jezus hoorde er de stem van zijn Vader in. Een bemoedigende stem. Een dragende stem. Dragend, niet alleen voor hem zelf. Maar vooral voor zijn vrienden. Want Jezus zal sterven als een graankorrel. Zijn leven zal zijn als zaad in de grond van zijn leerlingen. In hen zal hij opstaan. In hen zal hij vruchten voortbrengen. En zij weer in anderen.

Verhoging

Maar het is een weg van neergang en duisternis. Een weg van je ego opzij zetten. Nu is het wonderlijke dat die neergang door het evangelie van Johannes wordt gezien als een ... *opgang*. 'De tijd is gekomen dat de Mensenzoon tot majesteit

wordt verheven,' zei Jezus. Wij denken dan misschien aan de opstanding. Maar hier gaat het om .... het kruis!

Die gedachte komt aan het eind van het Bijbelgedeelte weer terug. 'Wanneer Ik van de aarde omhooggeheven word, zal Ik iedereen naar Mij toehalen.' Waar heeft Jezus het hier over? Over zijn opstanding? Zijn hemelvaart? Nee, over zijn kruisiging! Een wonderlijke gedachte in het Johannes evangelie. *Als Jezus hoog aan het kruis hangt – dat is zijn verhoging!* Johannes zet het er nog maar eens nadrukkelijk bij: 'Daarmee duidde Jezus aan welke dóód Hij zou sterven.' Krankzinnig tegenstrijdig: de vernedering *is* de verhoging.

Mannetje

Misschien bent u weleens in de Sagrada Familia geweest: die kolossale kerk in Barcelona waaraan al een eeuw gebouwd wordt. Binnen in die imposante kerk hangt in de vrije ruimte eenzaam een Christusbeeld (onder een wat kitscherige baldakijn overigens, maar denk die even weg). Jezus aan het kruis. Ik ken geen realistischer beeld. Je ziet een gemartelde. De uitbeelding van de woorden: 'Wie zijn leven loslaat.' De prachtige kerk met al zijn hoge torens, kleurrijke ramen, rijke sculpturen, machtige oprijzende zuilen en diep verzonken kapellen onder de grond – die imposante kerk is gebouwd rond dat mannetje (als ik het zo even oneerbiedig mag zeggen). Dat mannetje is het evangelie.

Zijn armen die wijd uitgestrekt zijn, zijn de armen van God. Wijd open. Want zoals Jezus zelf zei: 'Als ik omhooggeheven ben, zal Ik iedereen naar mij toe halen.' Er is niemand die niet in de wijd uitgestrekte armen van de Gekruisigde past. De tollenaar, de Farizeeër, de drugs crimineel, de keurige kerkganger, maar ook de pornoactrice, de burgemeester en de dakloze, de PVV-stemmer en de imam. Iedereen.

De basis

Een schurende boodschap. Want gaat dat zomaar? Doet het er dan niet toe hoe je leeft? Jawel, maar dat is voor een ander moment. Dit is de basis: de man aan het kruis met armen die wijd openstaan voor Jan en alleman. De mens die met zijn leven de boodschap preekte dat je je ego moet loslaten.

Het is opmerkelijk dat die boodschap ook buiten de kerk steeds meer wordt gehoord. Rutger Bregman eindigt zijn bekende boek 'De meeste mensen deugen'

met de Bergrede van Jezus. Met de boodschap dat je over je ego moet heenstappen.

Jezelf geweld aandoen

Bas Heijne van het NRC schrijft veel over de polarisatie binnen Nederland. Iedereen zit in zijn eigen bubbel. En vanuit die bubbel bestoken we elkaar. Haat en nijd nemen toe. Feiten lijken er niet meer toe te doen. We hebben onze eigen feiten. Maar Heijne pleit ervoor dat we onszelf 'geweld aandoen' zoals hij het zegt. Hij bedoelt ermee dat we over onszelf heenstappen. Tegen onszelf ingaan. Hij wijst dan meermalen op de grondgedachte van het evangelie van zelfverlies. Alleen als wij die boodschap leren verstaan, breken we uit de bubbel van waaruit we de ander veroordelen, bestoken, bedreigen. Dan kan er weer zoiets groeien als een gemeenschap.

Van hart tot hart

Misschien bent u Groen-Linkser. Hebt u weleens met een PVV-stemmer gesproken van hart tot hart? Zoals Abdelkader Benali zijn eigen tegenspraak organiseert met zijn Bert? Heel ongemakkelijk! Je haren gaan er misschien van overeind staan. Maar misschien hoor je ook wel meer dan je dacht. Let wel, Bert en Benali werden het niet eens. Maar ze praten. Ik ben er jaloers op. Moest ik ook eens meer doen. Ieder zijn eigen Bert.

Misschien bent u PVV-stemmer. Sommige dominees willen u dan van het avondmaal afhouden. Ik niet. Dat past niet bij die man aan het kruis, denk ik. Maar ik vraag u wel: hebt u weleens met een moslim gesproken? Met een Groen-Linkser of asielzoeker? Nee, niet geschermd of getwist: echt gesproken. Jezelf in de waagschaal gesteld? Ben je daartoe bereid? Als het antwoord 'nee' is, past dat dan wel bij die man aan het kruis? Want Hij is de norm.

Aan de achterwand

Het zijn vragen voor ons allemaal. Oncomfortabele vragen. Maar de kerk van Christus is geen comfortzone. Er hangt een kruis. In veel kerken met een Christusbeeld eraan. Een dichter (Les Murray) schreef over zo'n kruis in een kerk:

Hoog aan de achterwand hangt

het Evangelie, van voor hij bestond
uit boeken. In zijn benardheid eindigt
elk oordeel, ook het zijne.